

การพัฒนาารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู

A Development of Professional Learning Community Model to Enhanc Learning Management Competency for Teacher Education Students

กัลยา ชนะภัย¹ วิมลรัตน์ จตุรานนท์² อาพันธ์ชนิต เจนจิต³

Kallaya Chanapai¹, Wimonrat Chaturanon² and Apunchanit Jenjit³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และ 2) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ 1) ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพและคู่มือ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบและคู่มือ และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและคู่มือ ระยะที่ 2 การนำรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพไปใช้และการหาประสิทธิภาพของรูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การนำรูปแบบและคู่มือไปใช้ ขั้นตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 6 คน ใช้เวลาในการทดลอง 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบบันทึกการเรียนรู้ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายและพรรณนา ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอน (3POR) ประกอบด้วย 3.1 การเตรียมการ (Prepare : P) 3.2 การวางแผน (Plan :P) 3.3 การปฏิบัติ (Practice : P) 3.4 การสังเกต (Observe : O) 3.5 การสะท้อนผล (Reflect : R) และ 4) การวัดผล ประเมินผล และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.11$)

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู โดยการนำรูปแบบไปทดลองใช้ พบว่า นักศึกษาคูรมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนในครั้งที่ 3 และ 4 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนน เท่ากับ 3.62 และ 4.01 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าครั้งที่ 1 และ 2 และนักศึกษาคูรมีความสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของรูปแบบที่ได้กำหนดไว้

คำสำคัญ : รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา, Doctorate Degree of Education in Curriculum and Instruction, Burapha University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Burapha University

³อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Dr., Faculty of Education, Burapha University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: กัลยา ชนะภัย, kallaya_cha@dusit.ac.th

รับเมื่อ 8 มิถุนายน 2562 แก้ไข 18 กรกฎาคม 2562 ตอบรับเมื่อ 18 กรกฎาคม 2562

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and develop an effective of a professional learning community model to enhance learning management competency for teacher education students. By adopting the process of Research and Development, there were 2 phases in the study: Phase 1) Development of the model and the handbook, and Phase 2) Trial of the model and the handbook. Phase 1 was divided into 3 steps : step 1. studying, analyzing and synthesizing baseline data, step 2. developing the model and the handbook, and step 3. monitoring the initial quality by the expert. To trial of the model and the handbook in Phase 2) The process was divided into 2 steps: 1. using the model and the handbook, and step 2. evaluation of the effectiveness of the model. The model and the handbook were tried out with 6 person 5th year-students from Elementary Education Program, Faculty of Education, Suan Dusit University. The research instruments consisted of 1. competency assessment for learning management from, 2. behavioral observation from, 3. learning record from, and 4. structured interview from. For data analysis, both quantitative (Mean and Standard Deviation) and qualitative (narrative and descriptive) methods were applied in this research.

The results were as follows:

1. The professional learning community model enhancing learning management competency for teacher education students consisted of 4 major components: 1) Principles 2) Objects 3) Procedure and 4) Assessment and evaluation. In the component Procedure, there were 5 steps, namely 3POR, Prepare :P, Plan :P, Practice : P, Observe : O, and Reflect : R. The model was evaluated by the experts at Good level ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.11$).

2. For the evaluation of the effectiveness of the model by trial the model with the students, the results revealed that the mean score of learning management competency of teaching and learning management and teaching and learning management design of the 3rd ($\mu = 3.62$) and the 4th ($\mu = 4.01$) were higher than the 1st and the 2nd. The students were able to perform their practices complied with the criteria of the model.

Keywords : Professional Learning Community, Learning Management Competency

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นแรงงานที่มีคุณภาพของประเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจาก “มนุษย์” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันมนุษย์ก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนามนุษย์ทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและหล่อหลอม

ให้เยาวชนของชาติเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีศักยภาพ ซึ่งผลจากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนได้ ดังจะเห็นได้จากการประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษาภายนอกที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานด้านผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลให้มีแรงผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทบทวนและเร่งให้มีการปฏิรูปการศึกษา (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2552, หน้า 46) ทั้งนี้ปัจจัยประการหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จก็คือ การบ่มเพาะนักศึกษาครูรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพและเป็นครูปฏิรูปการศึกษา

อย่างแท้จริง กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นครูด้วยความมุ่งมั่นและมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน (ดิเรก พรสีมา, 2542, หน้า 32) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่า

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ เช่น มาตรา 9(4) ได้กำหนดบทบัญญัติให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องนับเป็นหลักการและเหตุผลที่สำคัญในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษามาตรา 52 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้ระบบการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ผลิตครูและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากร ให้และพัฒนาครูประจำการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตครูจึงควรมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและความชำนาญเฉพาะด้าน ดังที่พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 ที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพสำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบอาชีพจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การเลือกใช้สื่อ การพัฒนาสื่อและการสร้างสื่อ/อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้ด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรอบแบบและการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ ดังที่ Kemp (1995, pp. 89-100) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพจะบรรลุผลได้ดีและมีประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องออกแบบและ

จัดการเรียนรู้อย่างรอบคอบ การออกแบบการเรียนการสอนจึงบ่งชี้คุณภาพของการเรียนการสอน

มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตครูทุกคนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ในด้านการสอนได้กำหนดไว้ 2 ประการ คือ การวางแผนและการออกแบบการสอนและการปฏิบัติการสอน และจากผลการศึกษาแนวโน้มคุณลักษณะของครูไทยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2562 พบว่า ความสามารถทางวิชาชีพครูประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ (Learning Management) ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการกำหนดผลการเรียนรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอนทั้งเนื้อหาและเทคนิคการสอน ความสามารถในการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้จัดการ (Leader/Director) สร้างเครือข่ายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ (Coacher) ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ที่ร่วมเรียนรู้กับผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถสอนให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (ดิเรก พรสีมา, 2542, หน้า 28)

Sargebt & Hannum (2009, pp. 45-47) ได้กล่าวว่า การที่ครูได้เข้าร่วมใน “ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครู (Teacher Professional Learning Communities)” ทำให้ครูมีการพัฒนาการเรียนการสอนได้เรียนรู้เทคนิคการช่วยเหลือผู้เรียนได้ดีขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้แก้ปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่า มีผลดีต่อการสร้างวัฒนธรรมวิชาชีพระดับสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การพัฒนานวัตกรรมและความเป็นผู้นำในกลุ่มครูด้วยกัน ในประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินวิธีการคล้ายรูปแบบนี้มาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 เรียกว่า “lesson study” ซึ่งการดำเนินกิจกรรมร่วมกันนี้ ครูในประเทศจีนก็ได้ให้ความสนใจด้วยเช่นเดียวกัน เช่น การแลกเปลี่ยนหลักสูตรเทคนิคการเรียนการสอน เป็นต้น

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 100 คน ระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ในปีการศึกษา 2559 พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียนและจุดประสงค์การเรียนรู้ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.99 และ 3.77 ตามลำดับ และผู้วิจัยยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 10 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนและการเลือกใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจากปัญหาและข้อค้นพบข้างต้นทำให้มีข้อสังเกตว่าไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาครูที่อยู่ระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หรือผู้ที่ประกอบอาชีพครูในทุกระดับการศึกษาก็ตามต่างก็มีความจำเป็นอยู่อย่างที่ต้องมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการออกแบบและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาศิลปะวิชาชีพครูจึงควรเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการผลิตครู นั่นก็หมายความว่า การจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าแสวงหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาศิลปะวิชาชีพครูด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและพัฒนาครู ทำให้พบว่าการสร้างครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Person) ได้นั้นจะต้องมีลักษณะพื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ ความสามารถทางภาษา ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการคิดเชิงระบบและสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะระหว่างบุคคล และคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การเรียนรู้วิธีเรียน มีความคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหา มีภาวะผู้นำ (ดิเรก พรสีมา, 2542, หน้า 54)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Communities : PLC) สำหรับนักศึกษาครูเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้จากการเรียนรู้แบบโดดเดี่ยวมาเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยมีพันธกิจและความมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้แบบใหม่ในยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือเป็นฐานในการปรับตัว ชุมชนที่สร้างนักวิชาชีพหรือผู้สอนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ชุมชนนี้เป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการสร้างสถานศึกษาให้มี

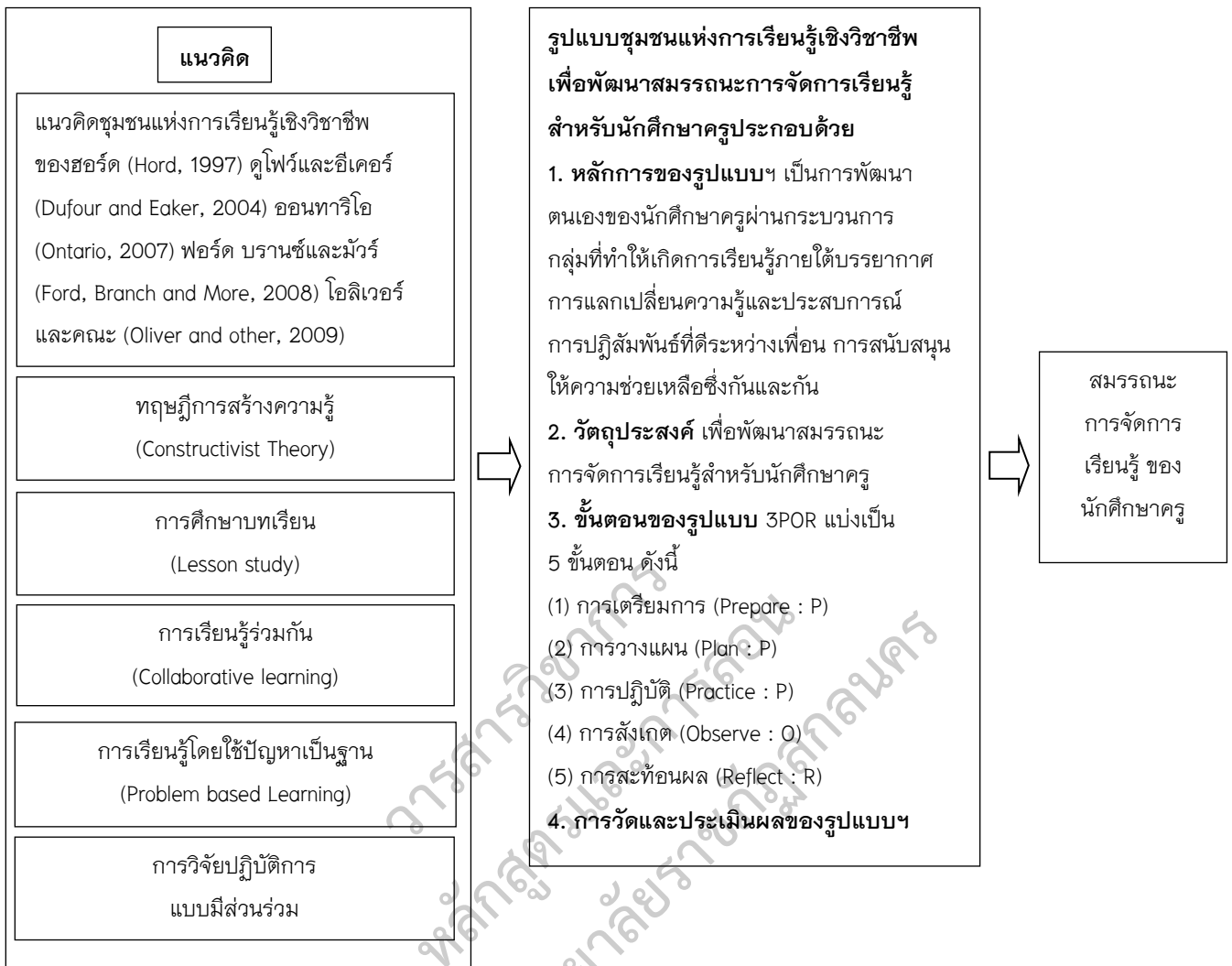
บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เพราะผู้สอนจะต้องเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมการใช้ทักษะด้านการคิดและการใช้สติปัญญาเป็นฐานหรือต้องเป็นผู้ที่ต้องใช้ความรู้ ความคิดและสติปัญญาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประกอบอาชีพต้องเป็นผู้สอนที่เรียนรู้ไปกับผู้เรียนที่ตนทำการสอน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตหรือตลอดเวลา การที่จะพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้นั้นต้องมีแรงจูงใจ สร้างเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาครูเหล่านั้นมีความต้องการในการที่จะพัฒนาตนเองด้วย ไม่ได้เป็นการถูกบังคับ ดังนั้นรูปแบบที่จะพัฒนานักศึกษาครูเพื่อเข้าสู่กระบวนการแห่งการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากนักศึกษาครูเป็นตัวจักรที่สำคัญและมีอิทธิพลในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูยุคปฏิรูปยังต้องมีสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานในการประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพในการที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การปฏิบัติงานต่อไป

ด้วยเหตุผลสนับสนุนในเชิงทฤษฎีและจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาสมรรถนะให้กับนักศึกษาครู จึงได้พัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาครูโดยเน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน การทำงานแบบร่วมมือ โดยใช้กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารูปแบบ ดังกล่าวที่พัฒนาขึ้นจะเป็นแนวทางหนึ่งของสถาบันผลิตครูที่จะพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นครูรุ่นใหม่ที่มีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนและเลือกใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน/ผู้แทนในโรงเรียนเครือข่ายในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 2 คน ที่มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 1.1 เป็นผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนไม่ต่ำกว่า 3 ปี หรือ
 - 1.2 เป็นผู้แทนที่ได้รับการมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนไม่ต่ำกว่า 3 ปี

2. กลุ่มครูที่เลี้ยงในโรงเรียนเครือข่ายในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 6 คนที่มีคุณลักษณะ ดังนี้ เป็นครูประจำการที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นครูที่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาวิชาชีพครูไม่ต่ำกว่า 3 ปี

3. นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 6 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัย

ระยะเวลาการทดลอง

ดำเนินการทดลองในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ภาคการศึกษา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561-กุมภาพันธ์ 2562 รวมทั้งสิ้น 5 เดือน การทดลองใช้รูปแบบ เป็นการนำรูปแบบดังกล่าวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอน (3POR) ประกอบด้วย 3.1) การเตรียมการ (Prepare :P) 3.2) การวางแผน (Plan : P) 3.3) การปฏิบัติ (Practice : P) 3.4) การสังเกต (Observe : O) 3.5) การสะท้อนผล (Reflect : R) และ 4) การวัดผลประเมินผล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic Rubrics) 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน

เชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) แบบบันทึกการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ด้าน คือ การออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน 2) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ด้าน คือ การออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอน (ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียนเครือข่าย ในการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาครู และแนวทาง

ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในการร่างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทดลองใช้รูปแบบกับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 จำนวน 6 คน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่อาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัย

2. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 4 วงรอบ (1 ภาคการศึกษา) โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการจัดการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้ โดยการนำคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูทุกคนมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

- สมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในภาพรวม

- สมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษารายด้าน

- สมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาเป็นรายข้อ

- สมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาเป็นรายข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ผู้วิจัยหาข้อมูลที่น่าสนใจจากการสรุปข้อมูลดิบที่ได้จากการบันทึกการสังเกตจากโรงเรียนเครือข่ายวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยการจัดข้อมูลแบ่งตามประเภท และรูปแบบ เพื่อปรับ ลด เพิ่มหรือหาข้อมูลจนได้ผลสรุปและพิสูจน์บทสรุปอย่างชัดเจน

2. การแสดงข้อมูล (Data Display) ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างจากข้อมูลหรือสารสนเทศที่มีอยู่จากการบันทึกของนักศึกษา การสังเกตการสะท้อนคิดของครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ภายหลังการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการแสดงผลพฤติกรรมของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ครูที่เลี้ยง แล้วนำมาแสดงประกอบเป็นหลักฐาน เพื่อแสดงตัวอย่างให้เห็นในการสร้างความเชื่อมโยงถึงเหตุผลที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และสรุปผลต่อไป

3. การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and Verification) ผู้วิจัยนำข้อสรุปย่อยต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เป็นบทสรุปซึ่งจะตอบปัญหาของการวิจัยว่ารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การหาประสิทธิภาพของรูปแบบ ดังนี้

1. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในภาพรวมของนักศึกษาครู พบว่า ครั้งที่ 1 และ 2 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำ ($\mu = 3.14$, $\sigma = 0.21$) และ ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.25$) ตามลำดับ ส่วนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของนักศึกษาครู ครั้งที่ 3 และ 4 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ($\mu = 3.62$, $\sigma = 0.23$) และ ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.28$) ตามลำดับ

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษารายด้านจำแนกเป็นรายบุคคล พบว่า ด้านการออกแบบการเรียนการสอน สามารถแบ่งนักศึกษาออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอนในภาพรวม ครั้งที่ 1 และ 2 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำ จำนวน 6 คน 2) กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอน

เรียนการสอนในภาพรวม ครั้งที่ 3 และ 4 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง จำนวน 6 คน ด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถแบ่งนักศึกษาออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม ครั้งที่ 1 และอยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำ จำนวน 6 คน 2) กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม ครั้งที่ 3 และ 4 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง จำนวน 6 คน

3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการเรียนการสอนเป็นรายข้อในภาพรวม สามารถแบ่งนักศึกษาออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการเรียนการสอนเป็นรายข้อ ในภาพรวมอยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ในครั้งที่ 1, 2, 3 และ 4 ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.39$) ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.23$) ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.23$) ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.18$) ตามลำดับ

3.2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ในเรื่อง (1.1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนตรงตามมาตรฐานของหลักสูตรและตรงตามความสามารถของผู้เรียน (1.2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีความหมาย เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน และ (1.3) การนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในครั้งที่ 1 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำ ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.24$) ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.36$) ($\mu = 3.00$, $\sigma = 0.44$) ตามลำดับ

3.3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ในเรื่อง (1.1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย (1.2) การออกแบบการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน (1.3) การออกแบบการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนทุกคน (1.4) การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เหมาะสมและ

สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ วิทยและความต้องการของผู้เรียน (1.5) การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (1.6) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมีการบูรณาการอย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน (1.7) การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงอย่างรอบด้านเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (1.8) การใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายและมีความเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และลักษณะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ในครั้งที่ 1 2 3 และ 4 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

4. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถแบ่งนักศึกษาออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.1 กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ในครั้งที่ 1 2 3 และ 4 ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.19$) ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.28$) ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.24$) และ ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.18$) ตามลำดับ

4.2 กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในเรื่อง (1.1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและแก้ปัญหาในเรื่องที่มีความซับซ้อนและสอดคล้องกับสภาพจริง ในครั้งที่ 2 และ 3 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำ ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.36$) ($\mu = 3.16$, $\sigma = 0.41$) ตามลำดับ และในเรื่อง (1.2) นักศึกษาครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและแก้ปัญหาในเรื่องที่มีความซับซ้อนและสอดคล้องกับสภาพจริง ในครั้งที่ 1 นักศึกษาครูสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.44$)

3.3 กลุ่มที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ในเรื่อง (1.1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกคนที่มีความหลากหลายและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (1.2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับชีวิตจริงจุดประสงค์การเรียนรู้ ความสามารถ ความสนใจและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (1.3) สร้างบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่

ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (1.4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน (1.5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง (1.6) ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (1.7) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง (1.8) ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (1.9) สามารถสอนได้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และ (1.10) ผู้สอนสามารถแก้ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นและดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผน ได้ในครั้งที่ 1 2 3 และ 4 อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (Prepare : P)

ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์มีการนัดหมายกันในวันส่งตัวนักศึกษา ได้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วยการแนะนำตัวเพื่อสร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักกัน มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกันในการพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอน ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างเท่าเทียม รวมทั้งนักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังและข้อกังวลใจเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการสอน และได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตัวต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียนได้ให้คำแนะนำและตอบคำถามของนักศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นกันเอง

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Plan : P)

สมาชิกในชุมชนมีการวางแผนในการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งพบว่าการเตรียมตัวก่อนสอนนั้น นักศึกษาได้ปรึกษาครูพี่เลี้ยงในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน และส่งแผนเพื่อให้ครูพี่เลี้ยงตรวจสอบความถูกต้อง มีการสังเกตการสอนของครูในโรงเรียนและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนสอน มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีการเตรียมสื่อการเรียนรู้ และตรวจสอบความพร้อมก่อนใช้จริง มีการฝึกซ้อม ฝึกพูด

ทบทวนและทดลองปฏิบัติก่อนสอนจริง และนักศึกษาบางคน ได้สะท้อนในบันทึกว่า ได้มีการซ่อมสอนให้เพื่อนดูหนึ่งรอบ เพื่อให้เพื่อนนักศึกษาให้คำแนะนำและนำไปปรับปรุงแก้ไข และปัจจัยที่ช่วยให้นักศึกษาทำได้ดี คือการได้รับคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยง ครูประจำชั้นและครูประจำวิชา

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Practice : P)

หลังจากที่นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอนในครั้งที่ 1 2 พบว่า นักศึกษาได้นำคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์มาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอน โดยมีการต่อยอดความคิดในแบบของตนเองส่งผลให้นักศึกษามีพัฒนาการที่ดีขึ้น ในด้านการออกแบบการเรียนการสอน (แผนการจัดการเรียนรู้) และการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยยังพบอีกว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้เรียนในชั้นเรียนดีขึ้นเรื่อย ๆ นักศึกษาควบคุมชั้นเรียนได้ดีขึ้น มีการกำหนดข้อตกลงและเงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้เรียนให้ความร่วมมือกับสิ่งที่นักศึกษาคำจัดกิจกรรม เข้าใจ และสามารถทำงานได้ถูกต้องมากขึ้น และในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในครั้งที่ 3 และ 4 พบว่านักศึกษามีสามารถปฏิบัติการสอนได้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยมีสมาชิกในชุมชนให้คำแนะนำเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกต (Observe : O)

สมาชิกในชุมชนใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และทำการจดบันทึกพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ของนักศึกษาในขณะจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาได้ดำเนินการตามข้อตกลงที่นัดหมายร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนผล (Reflect : R)

สมาชิกในชุมชนได้สะท้อนผลและให้ข้อเสนอแนะผลการจัดการเรียนการสอนภายหลังจากที่นักศึกษาได้นำสิ่งที่วางแผนไว้ไปสู่การปฏิบัติจริง จากการสังเกต พบว่า บรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ทั้ง 4 ครั้ง ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์จะให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา ให้คำแนะนำและกระตุ้นให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง โดยแสดงออกถึงความปรารถนาดีที่มีต่อนักศึกษาด้วยความจริงใจผ่านสีหน้า แววตา และคำพูด ที่สื่อสารออกมา สภาพบรรยากาศใน

ระหว่างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สะท้อนผล) นั้น มีทั้งรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละครั้งนั้น ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ จะมีคำพูดที่ให้กำลังใจนักศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ให้นักศึกษาเปิดใจและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และได้้นำคำแนะนำต่าง ๆ ที่ได้รับไปปฏิบัติ ให้มองทุกอย่างในเชิงบวก สิ่งที่เหมาะสมในชุมชนดำเนินการเป็นกระบวนการที่กำลังช่วยกันพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูที่ดี สิ่งที่ให้คำแนะนำเป็นมุมมองที่แต่ละคนมองเห็น ไม่มีถูก ไม่มีผิด เป็นการพัฒนาและเรียนรู้แม้กระทั่งตัวผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงยังต้องพัฒนาตนเองด้วยเหมือนกัน มุมมองที่แนะนำเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์และความคุ้นเคยที่ได้ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละวัน ให้นักศึกษาพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา อย่าเครียดหรือวิตกกังวลกับสิ่งที่ได้รับคำแนะนำถึงแม้จะคิดว่าตนเองทำดีที่สุดแล้ว เพื่อให้ตนเองพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ และสามารถนำไปต่อยอดได้ในอนาคตข้างหน้า รวมทั้งให้นักศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนักศึกษาดูด้วยกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูพี่เลี้ยง และลงมือปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ มีความสุขกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาอภิปราย 2 ประเด็น ดังนี้

ผลการพัฒนารูปแบบ

1. รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบฯ ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาผ่านองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ (1) มีการกำหนดหลักการ (2) วัตถุประสงค์ โดยดำเนินการด้วย (3) ขั้นตอน (3POR) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการ (Prepare : P) 2) การวางแผน (Plan : P) 3) การปฏิบัติ (Practice : P) 4) การสังเกต (Observe : O) 5) การสะท้อนผล (Reflect : R) และ (4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบฯ ร่วมกันในทุกขั้นตอน มีการทำงานเป็นทีมที่ชัดเจน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างกัลยาณมิตร ยึดหลักประชาธิปไตย รูปแบบ นี้จึงมีลักษณะเป็นวงจรหรือวัฏจักรของการพัฒนาตนเองของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ Vaill (1990) กล่าวว่า “แม้ว่าจะสอนดีขนาดไหนก็ตาม ก็ยังต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ๆ” วิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการ

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก็คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ DuFord (2012) กล่าวว่า “การร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ “และการปฏิรูปศึกษาในระดับใดก็ตามจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีและมีคุณภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบการเรียนการสอน ดังที่ (Kemp, 1995) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนจึงเป็นความสามารถพื้นฐานของความเป็นครูมืออาชีพ และเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาครู ดังนั้นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดคุณค่าต่อผู้เรียนและสังคมจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนานักศึกษาครู ด้วยเหตุนี้ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาครูในรายวิชาต่าง ๆ ตลอดจนจนการพัฒนาครูใหม่ และครูประจำการในสถาบันการศึกษาที่ต้องการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ได้

ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู พบว่า นักศึกษาครูมีค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการจัดการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมครั้งที่ 1 และ 2 หลังใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนนั้นนักศึกษาครูสามารถปฏิบัติได้เมื่อได้รับคำแนะนำ จากครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาครูสามารถนำคำแนะนำต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนจนกระทั่งนักศึกษาครูสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งสองด้านมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากครั้งที่ 1 จนกระทั่งมาถึงครั้งที่ 4 ตามลำดับ เนื่องจากรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ได้ใช้สาระสำคัญของการศึกษาทเรียน ซึ่งมีหลักการในการทำงานที่สำคัญ คือ 1) เป็นการทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังของผู้สอนและผู้มีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ

มีบทบาทและการตัดสินใจที่เท่าเทียมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน มีความรับผิดชอบ และเป็นเจ้าของผลงานร่วมกัน 2) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นในการศึกษาทเรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหาด้านการเรียนรู้หรือการคิดของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและในสถานศึกษาของตน และมุ่งเป้าหมายที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) มุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ดำเนินการอภิปรายร่วมกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาทเรียน ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญ คือ การอภิปรายและสะท้อนความคิดภายหลังการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขทเรียน 5) ผู้สอนเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยปรับขั้นตอนของการทำงานให้เหมาะสมกับบริบทการทำงานจริง และ 6) การมีส่วนร่วมของผู้รู้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการศึกษาทเรียน หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชาหรือศาสตร์การสอน (ซาริณี ตริวัณณู, 2557, หน้า 36) ในขั้นการเตรียมการได้มีการแจ้งวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติจริง เพื่อให้ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาครู ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทุกคนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ซึ่งการนำรูปแบบไปดำเนินการนั้นนักศึกษาครูต้องนำคำแนะนำที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปต่อ ยอดสู่การปฏิบัติจริงในการออกแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอน และเมื่อนักศึกษาครูดำเนินการได้สำเร็จ กล่าวคือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ก็จะทำให้นักศึกษาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความภาคภูมิใจในผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน มีการนำสาระสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่แสดงถึงลักษณะการทำงานร่วมกันของผู้สอนที่มีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการ มีภาวะผู้นำ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน และมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียน (สิวรี พิศุทธิ์สินธพ, 2554; วรลักษณ์ ชูกำเนิดและเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2557; DuFour, 2004; Blacklock, 2009)

ทำให้เห็นลักษณะการทำงานในภาพกว้างของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาศาสนาสามารถดำเนินการได้โดยการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพให้ครูทำงานและเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากการลงมือปฏิบัติ (ทิตนา แคมมณี, 2557, หน้า 24) มีการนำทฤษฎีการสร้างความรู้ ซึ่งแสดงถึงการให้ความสำคัญกับความรู้เดิม จัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาให้สอดคล้องกับความสนใจเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และมีโอกาสร่วมมือกับผู้อื่นในการเรียนรู้ รวมถึงมุ่งเน้นการลงมือกระทำในการสร้างความรู้ (มัณฑนา ศรีเทพ, 2553; ทิตนา แคมมณี, 2556) และสาระสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งแสดงถึงการให้ความสำคัญกับปัญหาเพื่อเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ โดยปัญหานั้นต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้กระบวนการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554; จิรนนท์ พิงกลิ่น, 2555; ทิตนา แคมมณี, 2556) โดยในแต่ละครั้งนักศึกษาครูจะนำประสบการณ์เดิมต่าง ๆ ที่นักศึกษาครูแต่ละคนได้เรียนรู้มาแล้วนำมาเชื่อมโยงกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในการฝึกปฏิบัติการสอน และบันทึกปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติการสอน และสิ่งที่นักศึกษาครูต้องพัฒนาเพิ่มขึ้น รวมทั้งนำปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติการสอนจริงมาเป็นตัวกระตุ้นในการวางแผนเพื่อทำการออกแบบการเรียนการสอน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และนำไปสู่การปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหา และนำผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหานั้นมาวางแผนร่วมกัน เป็นวงจรพัฒนาและปรับปรุงในครั้งต่อไป มีการนำสาระสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันของผู้วิจัยและสมาชิกในชุมชนโดยยอมรับความเป็นเจ้าของวิจัยร่วมกัน เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีเป้าหมายหลักเพื่อให้นักในสังคมตระหนักถึงปัญหาและลงมือปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเองและเป็นกระบวนการประชาธิปไตย การตัดสินใจทุกขั้นตอนต้องได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง (สุทิตา ลีสมกุล, 2550; อังคณา ตุงคะสมิต, 2550; ธงชาติ วงษ์สุวรรณ, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พยัต ภูมิจรงค์ (2552) พบว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กรนั้น

เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ การนำสาระสำคัญของการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสาระสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะช่วยช่วยให้ได้แนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องนำความรู้และประสบการณ์ของตนเองที่แต่ละคนมีความแตกต่างกันนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยมีการตัดสินใจร่วมกันและรับผิดชอบผลจากการปฏิบัติร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูควรมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอน เช่น การฝึกเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างนิสัยให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง การนำตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การมองประโยชน์ของส่วนรวม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การทำความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน
2. สถานศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนเพื่อการทำงานที่มีแนวทางเดียวกันในการพัฒนานักศึกษา
3. สถานศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูควรสร้างต้นแบบที่ดีให้เกิดขึ้นภายในองค์กร โดยอาจารย์และบุคลากรในสถาบันผลิตครูต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

4. สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูควรสร้างความไว้วางใจและการยอมรับซึ่งกันและกัน

5. สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูควรสร้างเจตคติหรือมุมมองการนิเทศ กล่าวคือ จากการนิเทศเพื่อประเมินตัดสินถูกผิดเป็นการประเมินเพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู แต่ข้อค้นพบที่สำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ก็คือ เรื่องกระบวนการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา

ก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพระหว่างบุคลากรในสถานประกอบการศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาคูให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพครูต่อไปในอนาคต

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ในด้านการออกแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น ซึ่งจากการวิจัย พบว่า นอกจากปัญหาทางด้านวิชาการแล้ว ในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษายังมีปัญหาอื่น ๆ ดังนั้นควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนานักศึกษาคูในด้านอื่น ๆ เพิ่ม เช่น การพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาคู เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรนนท์ ฟิงกลั่น. (2555). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค้าย จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตโปรดเรชั่น.
- ชาริณี ตริวรัญญู. (2557). การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ทางเลือกใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. เข้าถึงได้จาก <http://educa2014.cow/wp-content/up;oads/2014/11/d16-1.pdf>. 4 เมษายน 2558.
- ดิเรก พรสีมา. (2542). การพัฒนาวิชาชีพครู : สภาพปัญหาและปัญหาวิชาชีพครูในประเทศไทย. วารสารวิชาการ, 2(4), 9-14.
- ทิศนา แชมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2557). *ปลูกโลกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ธงชาติ วงษ์สุวรรณ. (2553). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยัต วุฒิจรัส. (2552). ผลกระทบจากมุมมองด้านทรัพยากรและองค์การแห่งการเรียนรู้ต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมขององค์การที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ป.ด. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มัณฑนา ศรีเทพ. (2553). ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง กราฟิคประเภทปิดแอมป์ สำหรับนักเรียนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกลักษณ์ สังข์ทอง. (2557, มกราคม-เมษายน). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 25(1), 95.
- สุทิส ลิ่มสกุล. (2550). การประยุกต์การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาความสามารถที่รับเหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิวลี พิคุทธิสินธพ. (2554). รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษาคาทอลิก. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาใหม่ 2552-2555. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อังคณา ตุงคะสมิต. (2550). การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาศรีดงเค็ง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- Blacklock, P.J. (2009). *The Five Dimensions of Professional Learning Communities in Improving Exemplary Texas Elementary Schools : A Descriptive Study*. Doctor of Education (Education Administration). Denton, Texas. UNT Digital Library. Retrieved from <http://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc12084/>. February 18, 2015.
- DuFour, R. & Eaker. (2004). What is a Professional Learning Community?. *Educational Leadership*, 5, 11.
- _____. (2012). *The School Leader's Guide to Professional Learning Communities at Work*. USA.: Solution Tree.
- Ford, L. Branch, G. and Moore, G. (2008). Formation of a Virtual Professional Learning Community in a Combined Local and Distance Doctoral Cohort. *AACE Journal*, 16(2), 161-185.
- Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. Taxes: Southwest Educational Development Laboratory.
- Kemp, D.D. (1995). *Global Environmental Issue*. London, New York: Routledge.
- Ontario. (2007). Professional Learning Communities : A Model for Ontario Schools. *The Literacy and Numeracy Secretariat Capacity Building Series*, 3(10), 1-4.
- Olivier, D.F. and other. (2009). *Assessing Schools as Professional Learning Communities Symposium*. Paper Presented at the Annual Meeting of the Louisiana Education Research Association Lafayette.
- Sargent, Tanja C. and Hannum, Emily. (2009). Doing More With Less Teacher Professional Learning Communities in Resource-Constrained Primary Schools in Rural China. *Journal of Teacher Education*, 60(3).
- Vaill, L. (1990). *Reflective teacher education : Case and critiques*. Albany: State University of New York Press.